

Dette notat er senest ændret den 18. august 2015.

Vejledning om Skovloven § 9 – Undtagelser fra kravet om højstammede træer

Indhold

1. Indledende bemærkninger	2
2. Stævningsdrift og skovgræsning	2
2.1 Definition af stævningsdrift og skovgræsning	2
2.1.1 Dyrkning af energipil	3
2.2 10 pct. af det enkelte fredskovspligtige areal.....	3
2.3 Dispensation	4
3. Juletræer og pyntegrønt	4
3.1. Kort og lang omdrift.....	4
3.2 10 pct. af det enkelte fredskovspligtige areal.....	5
3.3 Dispensation	5
3.4 Vilkår	6
4. Anden særlig drift.....	7
5. Klage	8

1. Indledende bemærkninger

Bestemmelsen erstatter den gældende lovs § 16, stk. 2 om juletræer og pyntegrønt, stk. 4 om anden særlig drift, der er bestemt ved fredning, og stk. 9 om tilladelse til at drive stævningskov.

Som noget nyt er der efter 2004-loven desuden umiddelbart adgang til at anvende op til 10 pct. af det enkelte fredskovspligtige areal til stævningsdrift og/eller skovgræsning.

Bestemmelsen samler således undtagelserne fra kravet i § 8, nr. 1, om, at det enkelte fredskovspligtige areal skal holdes bevokset med træer, der med tiden vil danne sluttet skov af højstammede træer.

Bemærkningerne til § 9:

Det primære formål med bestemmelsen er at give skovejere mulighed for at variere driften uden at skulle have dispensation. Det forventes, men er ikke et krav ifølge loven, at drift med stævning eller skovgræsning vælges på steder, hvor en sådan drift har et naturmæssigt eller kulturhistorisk sigte.

Procentgrænserne gælder for »det enkelte fredskovspligtige areal«. Hvis en ejendom har flere fredskovspligtige arealer, gælder procentgrænserne for hvert af disse."

2. Stævningsdrift og skovgræsning

§ 9. Uanset § 8 kan det enkelte fredskovspligtige areal anvendes på følgende måde:

1) Stævningsdrift og skovgræsning må tilsammen omfatte op til 10 pct. af arealet. Hegning til skovgræsning må ikke forringe mulighederne for offentlig færdsel og ophold.

Bemærkningerne til § 9, nr. 1:

"Bestemmelsen er ny. Den erstatter den gældende lovs § 16, stk. 9, hvorefter stævningsdrift kræver tilladelse. Den rummer endvidere, som noget nyt, en væsentlig undtagelse fra forbuddet mod dyrehold i § 8, nr. 4.

Efter forslaget er stævningsdrift og/eller skovgræsning herefter umiddelbart tilladt på samlet op til 10 pct. af det enkelte fredskovspligtige areal."

Efter forslagets § 29 stk. 1, nr. 1, kan der ydes tilskud til drift med stævning eller skovgræsning. Du finder tilskudsordninger til private skove [her](#).

2.1 Definition af stævningsdrift og skovgræsning

Bemærkningerne til § 9, nr. 1:

"Ved stævningsdrift forstås, at skovarealet drives i kort omdrift med løvtræarter, der egner sig til at skyde fra stubben og/eller rødderne. Typisk er arter som hassel, rødel, ask og eg egnet til stævning, men også andre arter kan der være lokal tradition for at stævne.

Ved skovgræsning forstås græsning med husdyr på skovbevoksede arealer, hvor græsningen understøtter den biologiske mangfoldighed og hensynet til landskab og kulturhistorie. Også græsning af hensyn til skovens dyrkning og pleje af kulturer omfattes af denne bestemmelse. Græsning, som udelukkende har til formål at opdrætte dyr, herunder græsning med hjorte, er efter forslaget ikke skovgræsning, jf. bemærkningerne til § 8, nr. 4.

Efter forslaget skal der altså ikke længere dispensation til at etablere skovgræsning, hvis det sker indenfor 10 pct. af det enkelte fredskovspligtige areal. I de afgørelser om dispensation til husdyrhold, der træffes efter den gældende lov, har det været almindeligt at stille vilkår om, at eksisterende muligheder for offentlig færdsel og ophold ikke hindres. Der er derfor indføjet en regel om, at hegning af hele skoven eller omkring dele af den til skovgræsning ikke må indskrænke mulighederne for offentlig færdsel og ophold. Det forudsættes således, at adgangen ikke indskrænkes på steder, hvor naturbeskyttelseslovens regler om adgang ellers giver mulighed for færdsel og ophold."

2.1.1 Dyrkning af energipil

Bestemmelsen § 9, stk. 1, nr. 1, muliggør, at stævningsdrift og skovgræsning tilsammen må omfatte 10 % af arealet. Dyrkning af energipil opfattes som stævningsdrift, og energipil kan derfor (medregnet anden stævningsdrift og skovgræsning) dyrkes uden dispensation på op til 10 % af det enkelte fredskovspligtige areal.

Dyrkning af energipil kan derimod ikke medregnes i arealopgørelsen til pyntegrønt og juletræer (§ 9, stk. 1, nr. 2) eller til åbne naturarealer (§ 10, stk. 1, nr. 4).

For så vidt angår udbringning af gødning se [Vejledning om skovlovens § 11](#).

2.2 10 pct. af det enkelte fredskovspligtige areal

Bemærkningerne til § 9, nr. 1:

"De 10 pct., der kan udlægges til stævning eller skovgræsning, beregnes af hele det fredskovspligtige areal, inklusive eventuelle ubevoksede arealer (jf. § 10), småbiotoper (jf. § 28) og arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

På én ejendom kan der være flere fredskovspligtige arealer. De 10 pct. gælder i så fald for hvert af arealerne. Det er således ikke muligt, hvis en ejendom har fx tre fysisk adskilte fredskovspligtige arealer på tilsammen 20 ha, at samle de 10 pct. stævning eller skovgræsning, som er tilladt (tilsammen 2 ha), på kun et af de tre fredskovspligtige arealer."

2.3 Dispensation

Bemærkningerne til § 9, nr. 1:

"Der kan dispenseres fra 10 pct. grænsen efter forslaget § 38. Dispensation vil som hidtil kunne gives, hvis driften understøtter bevaring af stævning eller skovgræsning på steder, hvor spor af disse driftsformer stadig kan findes i landskabet. Dette vil fx være tilfældet for en lang række ejendomme med gammel stævningskov, som i nogle tilfælde kan gå helt tilbage til bondestenalderen, og hvor hele skove på typisk 1 - 5 ha er drevet med stævning. Her er det netop ønskeligt, at hele skoven drives med stævning og ikke begrænses til 10 pct. af arealet. Dispensation fra 10 pct. grænsen vil endvidere kunne tænkes til græsning af midlertidig karakter med drifts- eller plejeformål.

Ligger det fredskovspligtige areal i et internationalt naturbeskyttelsesområde, jf. kapitel 4, skal ændringer af den eksisterende drift anmeldes efter § 17, jf. bilag 1, uanset om de ligger inden for mulighederne for stævning og skovgræsning efter § 9."

3. Juletræer og pyntegrønt

§ 9. Uanset § 8 kan det enkelte fredskovspligtige areal anvendes på følgende måde:

2) Arealer med juletræer og pyntegrønt i kort omdrift må udgøre op til 10 pct. af arealet.

Bemærkningerne til § 9, nr. 2:

"Bestemmelsen erstatter den gældende lovs § 16, stk. 2, om, at der kan tillades op til 10 pct. arealer med juletræer og pyntegrønt i kort omdrift. Indholdet i bestemmelsen er uændret. I de 10 pct., som frit kan dyrkes med juletræer og pyntegrønt, medregnes ikke dyrkning af pyntegrønt i lang omdrift, dvs. at træerne med tiden udvikler sig til en sluttet skov af højstammede træer, der bevares til hugstmodenhed."

Da indholdet af bestemmelsen er uændret gælder den eksisterende vejledning stadig.

3.1. Kort og lang omdrift

Vejledning om skovloven 2001:

"Ved en juletræs- eller pyntegrønnsbevoksning i kort omdrift forstås almindeligvis bevoksninger af fx nordmannsgran eller nobilis, der afdrives, før de er hugstmodne.

Disse to bevoksningstyper opfylder ikke hovedreglen i § 8, nr. 1, om at fredskovspligtige arealer skal være bevoksede med træer, som danner eller som inden for et rimeligt tidsrum vil danne, sluttet skov af højstammede træer.

Omvendt udelukker bestemmelsen ikke dyrkning af pyntegrøntræarter i

lang omdrift, så længe bevoksningen udvikler sig til en sluttet skov af højstammede træer, at disse bevares til de er hugstmodne, og at denne anvendelse i øvrigt er i overensstemmelse med bestemmelserne i kapitel 3 om anvendelse af fredskovspligtige arealer til god og flersidig skovdrift.

Hvorvidt en bevoksning er i kort eller lang omdrift kan, når bevoksningen er yngre, kun afgøres ved at spørge ejeren om driftsformålet for bevoksningen."

3.2 10 pct. af det enkelte fredskovspligtige areal

Bemærkningerne til § 9, nr. 2:

"De 10 pct., der kan udlægges til juletræer eller pyntegrønt i kort omdrift, beregnes af hele det fredskovspligtige areal, inklusive ubevoksede arealer (jf. § 10), småbiotoper (jf. § 28) og arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

På én ejendom kan der være flere fredskovspligtige arealer. De 10 pct. gælder i så fald for hvert af arealerne. Det er således ikke muligt, hvis en ejendom har fx tre fysisk adskilte fredskovspligtige arealer på tilsammen 20 ha, at samle de 10 pct. med juletræer, som er tilladt (tilsammen 2 ha), på kun et af de tre fredskovspligtige arealer."

Vejledning om skovloven 2001:

"I en parcellskov gælder 10 % reglen pr. parcel. Hvis ejerne i fællesskab vil koncentrere denne særlige driftsform på en eller flere parceller i den pågældende skov, vil det således kræve en tilladelse."

3.3 Dispensation

Bemærkningerne til § 9, nr. 2:

"Der kan dispenseres fra 10 pct. grænsen efter forslaget § 38. Dispensation kan fx komme på tale i tilfælde, hvor eksisterende skov bliver fredskovspligtig, og hvor mere end 10 pct. af arealet drives med juletræer eller pyntegrønt i kort omdrift ved fredskovspligtens indtræden. Det forudsættes i så fald, at dispensation gives med en kort tidsfrist, højst op til 10 år, for opfyldelse af 10 pct. kravet.

Ligger det fredskovspligtige areal i et internationalt naturbeskyttelsesområde, jf. kapitel 4, skal ændringer af den eksisterende drift anmeldes efter § 17, jf. bilag 1, selv om der efter bestemmelsen i § 9, nr. 1, umiddelbart ville være mulighed for at udlægge arealet til juletræer og pyntegrønt i kort omdrift."

Vejledning om skovloven 2001:

"Naturstyrelsens lokale enhed skal anlægge en meget restriktiv praksis for så vidt angår dispensationer. Dette skyldes, at lovens formål er, at begrænse denne dyrkningsform i skov, og at der efter den tidligere lov har været en 10 årig frist til at efterleve bestemmelsen.

De særlige grunde til at tillade en fravigelse af bestemmelsen skal fremgå tydeligt af afgørelsen. Der må her i stedet gives en meget kort frist 1 – 2 år til lovliggørelse.

Følgende særlige grunde kan berettige, at der gives en dispensation:

Pålæggelse af fredskovspligt på et allerede eksisterende skovareal, der ligger op til en eksisterende fredskov på en i matriklen samlet ejendom, når andelen af juletræer og pyntegrønt i den samlede skov ikke er større end 10 %. Der bør stilles vilkår om samnotering med den eksisterende fredskov. For øvrige vilkår, jf. nedenfor.

Pålæggelse af fredskovspligt på allerede bevoksede arealer. Naturstyrelsens lokale enhed bør stille som vilkår, at de skovbevoksede arealer opfylder skovlovens krav til en bæredygtig drift. Tidshorizonten for retableringen bør være kort, max. 5 år. Tilladelsen gives på baggrund af tilplantnings- og retableringsplaner, som opfylder de opstillede vilkår.

Tilladelse kan kun gives, hvis tilladelsen ikke er i konflikt med habitatdirektivet, dvs. at området er habitatområde eller levested for de arter, der er omfattet af habitatdirektivets bilag IV."

3.4 Vilkår

Vejledning om skovloven 2001:

"I forbindelse med dispensation bør følgende vilkår overvejes:

Placering af arealerne

Udgangspunktet er, at skovejeren har frit valg ved placeringen af arealerne med juletræer og pyntegrønt i kort omdrift. Naturstyrelsens lokale enhed bør dog så vidt muligt stille vilkår om, at juletræsarealerne placeres på et særligt sted i skoven, hvis en planlagt placering vil kunne forventes at skade andre dele af skoven, fx ved en uhensigtsmæssig placering tæt ved en sårbar naturtype, eller ved en landskabeligt uheldig placering i skovkanten.

Løvskovbryn

Naturstyrelsens lokale enhed bør stille vilkår om, at der etableres et løvtræsbælte på mindst 20 m omkring en bevoksning af juletræer eller pyntegrønt i kort omdrift, når det er nødvendigt af landskabelige hensyn eller af hensyn til skovklimaet i skoven som helhed eller på det konkrete areal.

Tidsbegrænsning

Dispensationen bør altid være tidsbegrænset. Normalt gives en frist på nogle få år, og maksimalt på 5 år. Det bør stilles vilkår om en afviklingsplan, som kan godkendes af Naturstyrelsens lokale enhed, og om at ejeren skal indberette til styrelsens lokale enhed, hvorledes planen gennemføres. Det bør være tydeligt, hvilke kriterier Naturstyrelsens lokale enhed har lagt til grund for dispensationen, og det bør fremgå klart, hvad der evt. kan betinge, at fristen forlænges. Et forhold, der kunne berettige en forlængelse kunne fx være, at der er sket en udvikling i dyrkningsteknikken, således at kulturerne kan drives pesticidfrit eller efter skånsomme eller landskabstilpassede metoder.

Der gives ikke dispensation

Distriktet må ikke give dispensation til at arealet med juletræer og pyntegrønt i kort omdrift overskrider 20 % af en skovs areal som defineret under punkt 3.2.

Ligeledes må der ikke gives dispensation i tilfælde, hvor der er risiko for skader i forbindelse med sprøjningen af arealerne. Dette kunne fx være, hvor arealerne er beliggende i nærheden af sårbare naturområder så som vådområder, vandløb, kyster, drikkevandsområder eller særlig følsomme landbrugsområder (SFL-områder).

Det bør heller ikke gives dispensation i skove, der har et særlig friluftsmæssigt sigte. Der kunne fx være tale om skove beliggende i nærheden af større bymæssige bebyggelser..

Det samme gælder, hvis en dispensation vil medføre tilsidesættelse af andre af de hensyn, der er nævnt i lovens formålsbestemmelse."

4. Anden særlig drift

§ 9. Uanset § 8 kan det enkelte fredskovspligtige areal anvendes på følgende måde:

3) Anden særlig drift, når det bestemmes i en fredning efter lov om naturbeskyttelse eller lov om bygningsfredning.

Bemærkningerne til § 9, nr. 3

"Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 16, stk. 4. Også efter forslaget kan et fredskovspligtigt areal, der er fredet, drives på en måde, som ikke er i overensstemmelse med skovloven, hvis det er bestemt i fredningen."

Vejledning om skovloven 2001:

"Formålet er at skabe hjemmel for, at det i fredninger kan bestemmes, at fredskovspligtige arealer af hensyn til formålet med den pågældende fredning, skal holdes uden skovbevoksning eller i anden særlig drift.

Fredninger i henhold til naturbeskyttelsesloven kan have følgende formål:

- at beskytte naturen med dens bestand af vilde dyr og planter samt deres levesteder og de landskabelige, kulturhistoriske, naturvidenskabelige og undervisningsmæssige værdier,
- at forbedre, genoprette eller tilvejebringe områder, der er af betydning for vilde dyr og planter og for landskabelige og kulturhistoriske interesser, og
- at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet.

Fredninger i henhold til [bekendtgørelse om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer](#) har til formål at værne om landets ældre

bygninger og deres umiddelbare omgivelser i det omfang, omgivelserne er en del af den samlede beskyttelsesværdige helhed.

I tilknytning til fredede bygninger er flere af de kongelige lysthaver, slotsparker og -haver, som administreres af Kulturministeriet, Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme, fredet efter bygningsfredningsloven og er samtidig pålagt fredskovspligt. I disse tilfælde er fredningsinteressen imidlertid knyttet til det samlede anlæg som en sammenhængende kulturhistorisk helhed. Et park- eller haveareal, der fredes efter bygningsfredningsloven administreres ud fra de hensyn denne lov varetager og fredskovspligt vil ikke kunne administreres i strid med disse hensyn."

5. Klage

Afgørelser efter § 38, jf. § 9 kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af adressaten for afgørelsen og enhver, som i øvrigt har en individuel, væsentlig interesse i sagen. Der henvises i øvrigt til notatet om [klage](#).